

Nr 394.

Av herr **Nyblom**, *angående användning av överskott på förefintliga penninglotterier.*

Få spörsmål hava under senare tid upptagit det allmänna intresset som frågan om hur vårt folk skall kunna uppehållas och skyddas mot dess nu pågående successiva nedgång, som efter allt att döma leder till nationell självuppgivelse. Och detta med all rätt. Många uppslag hava framförts i den allmänna diskussionen. Grundtemat har, om än varierat och sett från skiftande synpunkter, varit det lämpligaste sättet att bevara och stärka familjeinstitutionen. Det hittillsvarande tryckta läget på arbetsmarknaden inom snart sagt alla samhällsområden har i hög grad försvärat familjebildandet. Inför de ovissa utsikter, som erbjuda sig för framtiden, har en i viss mån förklarlig tvekan uppstått hos många unga. Att så måste bliva fallet är från samhällets sida beklagligt, ej minst därför, att det här gäller ansvarskännande personer, vilka, innan de bilda familj, anse sig böra äga vissa garantier för dennas nödtorftiga uppehälle och barnens uppfostran. En viss trygghet ligger naturligtvis i den samhällshjälp, som kan stå till buds. Fattigvården finnes ju alltid i yttersta nödfall. Folkpensionering och ett allt mer populariserat försäkringsväsende betyder ju också något. Bidrag från allmänna arvsfonden böra måhända här också nämnas. Men dessa utvägar äro antingen förhatliga för tanken, såsom den hotande utsikten till att behöva anlita fattigvård, eller otillfredsställande för det timliga behovets tillgodoseende. Skola yngre samhällsmedlemmar utan egen förmögenhet, vilka representera det stora flertalet, med någon större grad av tillförsikt våga sätta eget bo och taga på sig föräldraskapets ansvar, måste nya vägar utfinnas för att skänka dem ökad trygghetskänsla. Såsom en utväg i detta hänseende synes böra tagas under övervägande en förändrad disposition av det betydande överskott, som årligen uppkommer på det halvofficiella, av staten kontrollerade penninglotteriet.

Detta har för närvarande en årsomsättning av 36,000,000 kronor. Överskottet disponeras av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande för en mängd synnerligen olikartade ändamål. Bidrag därifrån åtnjutas bland annat av Operan m. fl. teatrar, åtskilliga inrättningar på musiklivets område, hembygds- och museer o. s. v. Om dessa institutioner anses vara av den art, att de överhuvudtaget böra komma i åtnjutande av statsunderstöd, synes det vara i princip riktigt, att de erhålla dylikt understöd i form av bidrag under

vederbörande huvudtitlar i budgeten. Därigenom skulle en enhetlig prövning av medelsbehovet för vederbörande institutioner i många fall underlättas. Skulle till äventyrs några ändamål av de hittills subventionerade icke på detta sätt kunna tillgodoses, torde det från det allmännas sida vara av mindre betydelse än lösandet av det här ovan antydda samhällsproblemet. I det ena fallet gäller det dock ytterst blott ökad trevnad, förströelse och i bästa fall kulturell höjning av vårt folk. I det andra åter människors existens. Utan att vara i tillfälle att här exakt ange överskottet på lotteriet utgår jag ifrån att detsamma kan räknas i åtskilliga miljoner om året. Av detta överskott kunde lämpligen bildas en fond, vars avkastning, så snart möjlighet därtill gives, kunde utdelas till behövande änkor, huvudsakligen till sådana med minderåriga barn, eller till föräldralösa barn. Skulle vid sidan av understöd till änka kunna utgå statligt uppfostringsbidrag med några hundra kronor per barn för änkors minderåriga barn under 16 år, skulle detta säkerligen häva många framtida bekymmer och betänkligheter, vilka nu föranleda minskad familjebildning och frivilligt avstående från barn. Därest fondens avkastning förslår därtill, skulle eventuellt kunna utdelas särskilda tilläggsunderstöd till mera barnrika familjer, exempelvis tusen kronor vid det fjärde eller femte barnets födelse i en familj med viss begränsad inkomst. Denna inkomstgräns bör för att bli reellt rättvis och bli till gagn sättas ej alltför lågt. Vad jag här anfört gör ingalunda anspråk på att vara ett färdigt utformat förslag utan endast ett uppslag till närmare övervägande av på området sakkunniga. Ändamålets påtagliga vikt ur samhällelig synpunkt motiverar enligt min mening en ingående prövning huruvida, enligt ovan skisserade riktlinjer, en framkomlig väg står att finna till ett bättre sakernas tillstånd i förevarande hänseende.

På grund härav anhålles,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till bestämmelser om användning av överskottet på förefintliga penninglotterier i här ovan angivet syfte.

Stockholm den 21 januari 1935.

Georg Nyblom.
